

# Uporabnik jezikovnih virov in orodij kot objekt ali subjekt jezikovne politike? – področje prevajanja in tolmačenja

MOJCA ŠORLI

*Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Aškerčeva 2,  
SI – 1000 Ljubljana, mojca.sorli@guest.arnes.si*

---

1.02 Pregledni znanstveni članek – 1.02 Review Article

---

V podsklopu »Jezikovna opremljenost na področju tujih jezikov« ciljnega raziskovalnega projekta *Jezikovna politika Republike Slovenije in potrebe uporabnikov* raziskujem navade, strategije, potrebe in stališča uporabnikov, zlasti prevajalcev in tolmačev, do jezikovnih virov in orodij za tuje jezike, tako v odnosu do obstoječe infrastrukture kot tiste, ki po njihovem mnenju ni dovolj razvita.

The section on multilingual infrastructure of the *Slovenian Language Policy and User Needs CRP 2016* project investigates user habits and attitudes as well as user needs with regard to monolingual and interlingual language resources, in particular, translation technologies, dictionaries and other lexical resources. The research is focused on the needs of translators and interpreters.

**Ključne besede:** jezikovna infrastruktura; medjezični viri in orodja; prevajanje in tolmačenje; potrebe uporabnikov; spletna anketa

**Key words:** language infrastructure; interlingual resources; translation tools; user needs; online survey

---

## 0 Uvod

V podsklopu ciljnega raziskovalnega projekta *Jezikovna politika Republike Slovenije in potrebe uporabnikov* (2016–2017)<sup>1</sup> *Jezikovna opremljenost na področju tujih jezikov* sem raziskovala uporabo enojezičnih ter dvo- in večjezičnih (oboje skupaj dalje: medjezičnih) virov in orodij, zlasti slovarjev, drugih leksikalnih virov in elektronskih besedilnih korpusov. V spletni anketi *Jeziki v Sloveniji in slovenščina zunaj nje* (prim. Ahačič idr. 2017b) sem se osredotočila na analizo potreb, navad, strategij (in uporabniške izkušnje), povezanih z rabo posameznih kategorij jezikovnih virov in orodij, kot so pogostost rabe, uporabnost, preference glede prenosnika in vrste vira oziroma orodja itd., ter na odnos uporabnikov do obstoječe jezikovne opremljenosti in nadaljnjih prioritet, vključno z jezikovnotehnološkimi

---

<sup>1</sup> Več o projektu na <https://isjfr.zrc-sazu.si/sl/programi-in-projekti/jezikovna-politika-republike-slovenije-in-potrebe-uporabnikov#v>.

prioritetami. Po analizi pridobljenih podatkov so bile pripravljene smernice za novi nacionalni program za jezik (prim. Ahačič idr. 2017a).

Spletno anketo (Ahačič idr. 2017b), ki je bila izdelana s pomočjo odprtokodne aplikacije 1KA in spada med obsežnejše in kompleksnejše ankete, izvedene v slovenskem prostoru, je izpolnilo 369 specializiranih uporabnikov na področju prevajanja in tolmačenja.

Izraz infrastruktura zajema jezikovne vire in orodja ter jezikovne tehnologije. Pri pripravi ankete sem ustrezno pozornost namenila jezikovnonačrtovalnim dokumentom, zlasti *Resoluciji o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018* (ReNPJP1418) in *Akcijskemu načrtu za jezikovno opremljenost za obdobje 2014–2018* (ANJO2014–2018) na področju tujih jezikov oziroma večjezičnosti, znotraj tega tudi pravnemu okviru, ki je potreben za uresničevanje veljavne jezikovne politike. Že v času oblikovanja omenjenega akcijskega načrta in pred tem smo lahko opažali pomanjkanje empiričnih podatkov o potrebah in pričakovanjih slovenskih jezikovnih uporabnikov, ki niso vezana na formalni pedagoški proces, zlasti specializiranih uporabnikov oziroma jezikovnih strokovnjakov. Ugotavljam, da so ti uporabniki izključeni iz razprav o prioritetenih nalogah jezikovne politike tudi in še posebej na področju večjezičnosti, da postajajo celo vse bolj »objekti« teh razprav. In sicer v smislu, da se njihove potrebe prireja parcialnim interesom, namesto da bi se jih na čim bolj objektivne načine ugotavljalo in nato potrebe in interese uporabnikov kot »subjektov«, torej z določeno odločevalsko težo, vključevalo v jezikovno načrtovanje.

## 1 Pregled dosedanjih raziskav in relevantne literature v slovenskem prostoru

Do danes v Sloveniji ni bilo celovitih raziskav o potrebah rojenih govork in govorcev slovenskega jezika, ki so obenem uporabnice in uporabniki tujih jezikov, bodisi v izobraževanju ali poklicnem življenju in/ali ki bi vključevale več kot eno uporabniško skupino. CRP *Jezikovna politika Republike Slovenije in potrebe uporabnikov* (2016–2017) je tako v tem trenutku najobsežnejša slovenska raziskava v obliki spletne ankete, pa tudi v mednarodnem prostoru sodi med ambicioznejše. Pred oblikovanjem vprašanj sem opravila podrobnejši pregled preteklih relevantnih raziskav (prim. Šorli in Ledinek 2017: 5–6).

Največ raziskav je bilo do sedaj opravljenih na šolski populaciji za enojezične vire za slovenščino, torej v kontekstu rabe jezikovnih virov pri poučevanju. V zvezi s slovarjem kot osnovnim jezikovnim priročnikom v pedagoškem procesu je šlo večinoma za raziskovanje razumevanja podatkov v SSKJ in njegove uporabe ter vključenost slovarskih vsebin v jezikovni pouk slovenščine (npr. Stabej idr. 2008; Rozman 2010; Čebulj 2013). Podroben pregled raziskav rabe enojezičnega slovarja je podan v Rozman idr. (2015). Kljub omejeni vlogi podatkov o slovarski rabi je vredno upoštevati tudi izsledke raziskave o jezikovnem pouku slovenščine (Rozman idr. 2010, 2012), ki govorijo o veliki naklonjenosti informacijsko-komunikacijskim tehnologijam. V primerjavi z rabo v pedagoški praksi so specifične rabe slovarja za poklicno uporabo slabo raziskane. Prav tako nimamo raziskav na področju slovenščine kot drugega ali tujega jezika (Rozman idr. 2015). Raziskava Gorjanc

(2014) je zajela skupino bodočih diplomantov kot tipičnih (bodočih) uporabnikov slovarskih informacij, tj. »medjezikovne posrednike, prevajalce, tolmače, novinarje«. Opravljena je bila v kontekstu razprav oziroma posveta o novem slovarju slovenskega jezika tega leta na Ministrstvu za kulturo RS. Vsebinski poudarek je bil na raziskovanju odnosa do tiskanega in digitalnega medija, pri čemer se je po pričakovanih pokazalo, da večina (69 %) – če ima na voljo oboje –, raje uporablja elektronske slovarje, pri eksplicitnem vprašanju o pomenu obeh oblik medija pa jih je elektronsko obliko izbrala dobra polovica (54 %), ne bistveno manj pa oboje (46 %).

Na področju trendov rabe jezikovnih virov in orodij velja omeniti vsaj še dve novejši raziskavi za tuje jezike: prva med študenti prevajalstva (Hirci 2013), v kateri je sodelovalo 20 posameznikov (prvi del leta 2005 in drugi 2012), in nazadnje pilotna raziskava z analizo 100 relevantnih objav v skupini *Prevajalci, na pomoč!* na Facebooku, v kateri je sodelovalo največ 100 različnih posameznikov (Čibej idr. 2015). Od podobnih ugotovitev pri prvi raziskavi in CRP-u *Jezikovna politika Republike Slovenije in potrebe uporabnikov* (2016–2017) velja omeniti predvsem stabilno rabo dvojezičnih in splošnih enojezičnih slovarjev kot dveh najpogostejših prevajalskih virov, s tem da so bili leta 2012 po Hirci (2013) v rabi skoraj izključno še elektronski slovarji, podobno velja za glosarje in enciklopedije. Raba dvojezičnih slovarjev se je celo povišala na tako rekoč 100 %, prav tako je občutno porasla raba interneta in vzporednih besedil ter eno- in dvojezičnih korpusov besedil. Raziskava iz leta 2012 je zabeležila tudi upad rabe mobilnih telefonov kot platforme za dostopanje do jezikovnih informacij, saj v njej – za razliko od 2005 – sploh ni zabeležena. Uporaba sistemov CAT niti med študenti prevajalstva niti med poklicnimi prevajalci – kot kaže tudi naša raziskava – ni zelo visoka, čeprav je v rahlem porastu in občutno višja kot uporaba strojnega prevajalnika.

Raziskavi *Jezikovna politika RS in potrebe uporabnikov* (2016–2017) in Čibej idr. (2015) navajata podobne zaključke glede pomena terminoloških virov, ki se kaže v Čibej idr. (2015) kot najbolj ključen. Tudi v naši raziskavi so ti po pomembnosti, pogostosti uporabe in prioritetenosti razvoja/nadgradnje vseskozi med prvimi tremi kategorijami virov in orodij. Zaznavno pa je razhajanje, ki zadeva oceno vloge spletnih forumov v razmerju do standardnih virov.

Za omenjene raziskave, z izjemo *Jezikovna politika RS in potrebe uporabnikov* (2016–2017), je značilno manjše število udeležencev, ki tudi v tujih in mednarodnih raziskavah zelo niha. Iz ene ključnih sodobnih študij o uporabi elektronskih slovarjev, *Using Online Dictionaries* (Müller-Spitzer 2014), ki povzema raziskave v kontekstu elektronskih oziroma digitalnih slovarjev, je razvidno, da se število udeležencev giblje vse od 5 do 2.530, pri tem pa jih le redke vključujejo več kot 100.

## 2 Sociolingvistično ozadje

Jezikovna situacija govorcev in govork slovenščine je posebna zaradi njihovega majhnega števila ter posledično v stiku s tujimi jeziki izrazitega nesorazmerja med številom uporabnikov izhodiščnega in ciljnega jezika, a hkrati tudi univerzalna in določena z mnogimi korenitimi spremembami v pogledih na načrtovanje, uporabo in dostop do jezikovnih virov. V raziskavi sem želela povezati realnost uporabnic

in uporabnikov slovenskega jezika z njihovimi dejanskimi potrebami in pričakovanji ter pridobiti empirične podatke, ki bodo podprli jezikovno načrtovanje za realno (tako časovno kot finančno) izvedbo nalog in smiselno oblikovanje prioritet. Osnovni namen je bil preveriti nekatere splošno razširjene domneve in predpostavke, ki zadevajo stanje potreb na področju medjezičnih virov, kot izhaja iz trenutno veljavnega akcijskega načrta. Pričakujem, da bodo anketni rezultati pripomogli k bolj objektivni in smiselni določitvi prioritet za naslednjih 5 do 10 let načrtovanja jezikovne opremljenosti za večjezičnost na nacionalni ravni.

Osredotočam se na stališča do obstoječe infrastrukture in tiste, ki je še ni, pa bi jo po mnenju potencialnih uporabnikov morali razviti, s poudarkom na slovarjih in drugih leksikalnih virih ter prevajalskih orodjih. Ne glede na razhajanja in različne interese v stroki, ki so pričakovani in običajni, si je treba prizadevati za to, da bodo uporabniki slovenskega jezika subjekti – in ne objekti – jezikovnopoličnega načrtovanja.

### 3 Metoda in analiza

Kljub maloštevilnim raziskavam uporabniških potreb ocenjujem, da je bila vloga jezikovnih virov in orodij v formalnem izobraževanju relativno dobro raziskana, zato sem se v delu raziskave *Jeziki v Sloveniji in slovenščina zunaj nje* (Ahačič idr. 2017b), ki ga tu predstavljam, osredotočila na skupino profesionalnih uporabnikov na področju prevajanja in tolmačenja.

#### 3.1 Instrumentarij

Spletna anketa je bila v najširšem smislu zasnovana s ciljem raziskati dejanske prakse in potrebe ter jezikovna stališča in odnos do posameznih infrastrukturnih enot, na podlagi katerih bi bilo mogoče dopolniti oziroma korigirati zakonodajo in/ali obstoječe jezikovnonačrtovalne dokumente. Ključni namen podsklopa *Jezikovna opremljenost na področju tujih jezikov* je bil pridobiti vpogled v to, kako uporabniki tujejezičnih virov, zlasti prevajalci in tolmači, ocenjujejo in razmišljajo o uporabi jezikovnih virov in orodij, posebej z ozirom na navedene kategorije oziroma infrastrukturne enote. Osrednji namen spletne raziskave v podsklopu ni bil metajezikovni, torej raziskovati načine uporabe specifičnih virov z ozirom na posebne vidike njihove rabe, oziroma metaleksikografski, torej pridobivati podatke z namenom izboljšave slovarjev. Tovrstne podatke lahko uspešneje, predvsem natančneje in bolj verodostojno pridobivamo s tehnikami opazovanja (glej npr. Bizjak Končar idr. 2017 za razčlembno dnevniških poizvedb po SSKJ in Slovenskem pravopisu 2001).

Vprašanja so bila večinoma (pol)zaprtega tipa in oblikovana tako, da je mogoče veljavnost rezultatov delno primerjalno analizirati na podlagi rezultatov pri drugih sklopih vprašanj. Eno izmed vprašanj odprtega tipa je bilo zastavljeno z namenom pridobiti podatke o virih, ki jih specializirani uporabniki najbolj pogrešajo, in o jezikovnih parih, ki bi morali biti po njihovem prednostno obravnavani pri načrtovanju javno (so)financiranih revizij oziroma novih slovarskih projektov. Med drugim sem opazovala trende in razmerja med vlogo tradicionalnih (elektronskih)

virov in orodij ter avtomatiziranim prevajanjem, tipično s t. i. sistemi CAT (računalniško podprto prevajanje) in MT (strojno prevajanje).

Število kategorij pri posameznih vprašanjih je zaradi specifične narave vprašanj ponekod večje od idealnega (5–7, npr. pri Likertovi lestvici), a ker je bil osnovni namen ugotoviti preference uporabnikov do specifičnih obstoječih virov, sem čim bolj podrobno oblikovala kategorije virov in orodij oziroma infrastrukturne enote, ki so prilagojene vsebini posameznega vprašanja.

Opozarjam na omejene možnosti raziskovanja uporabniških navad in potreb, povezanih s prevajalskim procesom in drugimi praktičnimi okoliščinami rabe tujih jezikov. Zasnovala sem tudi sklop vprašanj, ki bi omogočil vpogled v dnevno (družbeno) realnost posameznih jezikovnih strokovnjakov, kot so oblike zaposlitve, delovni pogoji, stopnja profesionalne avtonomije, družbeni status itd., torej teme, ki sicer presegajo ožje opredeljeno tematiko projekta, so pa s temo jezikovne opremljenosti in jezikovne politike tesno prepletene – žal tega sklopa, kot še nekaterih drugih vprašanj, na koncu nisem mogla vključiti v raziskavo.

### 3.2 Vzorec

O uporabi virov, navadah in potrebah prevajalcev in tolmačev sem anketirala ciljne skupine, med drugim strokovna združenja, npr. Društvo znanstvenih in tehničnih prevajalcev Slovenije, Združenje stalnih sodnih tolmačev in pravnih prevajalcev Slovenije, Društvo književnih prevajalcev Slovenije, Združenje konferenčnih tolmačev, Društvo filmskih prevajalcev, Sektor za prevajanje Generalnega sekretariata Vlade RS (GSV).<sup>2</sup> Člani teh združenj so bili neposredno povabljeni k sodelovanju preko ustreznih poštnih seznamov, forumov in relevantnih jezikovnih spletnih strani. Analiza bo torej pomembno prispevala k zapolnitvi vrzeli na področju poznavanja potreb in pričakovanj zunaj formalnoizobraževalnega pedagoškega procesa.

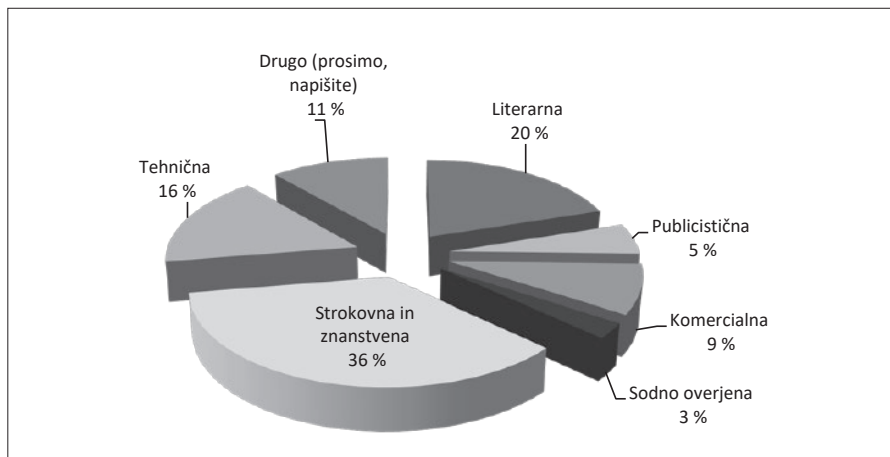
### 3.3 Izsledki raziskave

#### 3.3.1 Specializirani uporabniki na področju prevajanja in tolmačenja

Že v postopku uporabniškega profiliranja sem zastavila naslednji vprašnji: pri prvem anketiranec/-ka opredeli, katere vrste besedil najpogosteje prevaja/tolmači, pri drugem pa, kako dolgo se ukvarja s svojim poklicem ali profesionalno dejavnostjo na področju prevajanja in tolmačenja oziroma jezikovne mediacije. To nam pove nekaj o ravni in vrsti njegovih/njenih izkušenj, obenem pa omogoča korelacijo med starostjo/generacijo in preferenčnimi izbirami glede najpomembnejših jezikovnih virov ter odnosom do jezikovnih tehnologij.

---

<sup>2</sup> V kategorijo, ki jo določa naslov, niso vključeni prevajalci in tolmači slovenskega znakovnega jezika, ker so ti obravnavani samostojno v ločeni kategoriji.



Slika 1: Struktura anketirancev glede na vrsto besedil, s katerimi največ delajo

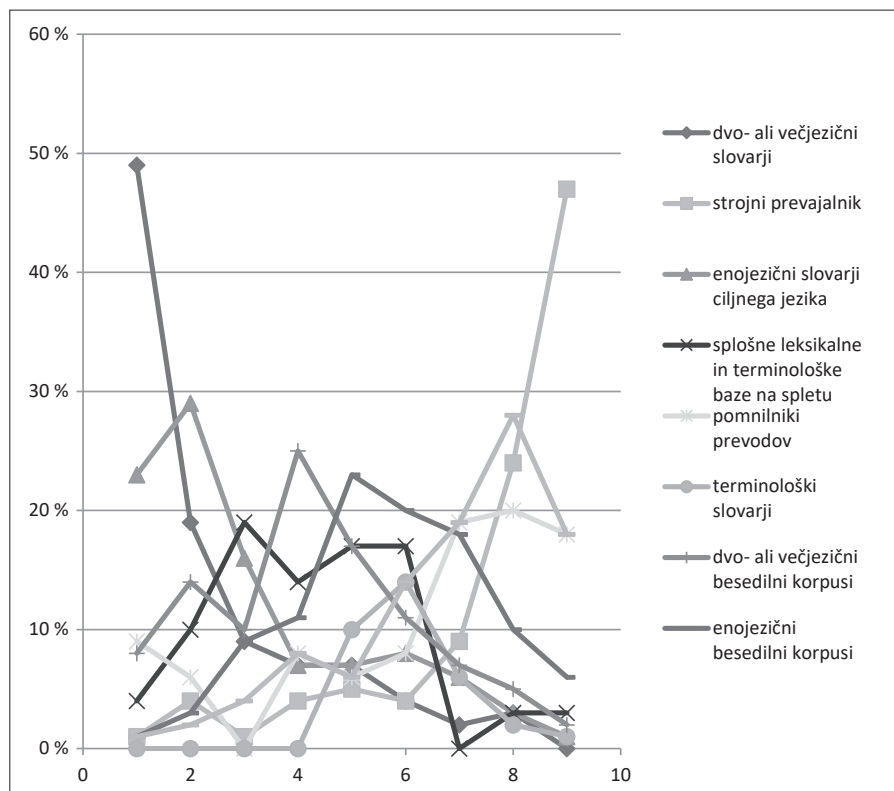
Rezultati prinašajo podatke o vseh zastopanih kategorijah, z nezanemarljivim deležem tudi na področju literarnega prevajanja, kar je pomembno, saj se lahko potrebe prevajalcev različnih jezikovnih zvrsti med seboj občutno razlikujejo. Pri tem vprašanju je bilo še 21 tekstovnih odgovorov oziroma komentarjev. Nadaljnji statistični postopki (glej razdelek 3.3.3) prinašajo podrobnejši uvid v stališča posameznih skupin uporabnikov do preferenčnih kategorij virov in orodij.

Glede na delovne izkušnje anketirancev (v letih) je vzorec uporabnikov enakomerno razpršen; skoraj enako število uporabnikov ima od 5 do 10 let izkušenj (28 %) in od 10 do 20 let izkušenj (30 %), nekoliko manj jih ima več kot 20 let izkušenj (23 %), najmanj uporabnikov pa ima do 5 let izkušenj (19 %). Na podlagi razmeroma ugodne generacijske zastopanosti anketirancev lahko pričakujemo dokaj objektivno sliko potreb različnih starostnih skupin z različnimi izkušnjami.

Odgovori na vprašanje »Spodaj so navedeni nekateri jezikovni priročniki, viri in prevajalska orodja. Prosimo, uredite jih po pomembnosti: od najpomembnejših (1) do tistih najmanj pomembnih (9)« pričajo o vsakdanjih praksah prevajalcev pri izbiri jezikovnih virov in orodij oziroma tehnologij preko pomembnosti, ki jo pripisujejo posameznim skupinam virov in orodij. Namenoma sem v tem vprašanju združila standardne priročnike in tehnološka orodja, da bi videla, čemu dajejo uporabniki absolutno prednost. Menila sem, da bom najbolj izčrpne podatke dobila z ocenjevalno lestvico (1–9), saj je moral uporabnik na ta način ustrezno (v razmerju do drugih) ovrednotiti prav vsako kategorijo.

Pri odgovorih na zgornje vprašanje izstopajo tri skupine, ki so bile med vsemi v povprečju najvišje ovrednotene: na prvo mesto so uporabniki največkrat uvrstili medjezične, torej dvo- in večjezične slovarje (49 %), na drugo enojezične slovarje ciljnega jezika (29 %) in na tretje terminološke slovarje (28 %). Obenem so bile te tri skupine najmanjkrat izbrane kot najmanj pomembne. Skoraj polovica anketirancev (49 %) je torej izbrala medjezične slovarje kot najpomembnejši vir pri svojem delu (nato pa še 19 % kot drugi in 9 % kot tretji najpomembnejši vir). Hkrati je 0 % odstotkov vprašanih medjezične slovarje uvrstilo na zadnje, deveto mesto in

jih tako ovrednotilo kot najmanj pomembne. Prav tako so bili enojezični slovarji ciljnega jezika in terminološki slovarji le v 1 % uvrščeni na deveto mesto.



Slika 2: Prikaz deležev med specializiranimi uporabniki na področju prevajanja in tolmačenja pri uvrstitvi virov in orodij na lestvici pomembnosti od 1 (najpomembnejši) do 9 (najmanj pomemben)

Povprečna (oziroma srednja) ocena strojnega prevajalnika je 6,2, pri čemer je skoraj polovica vprašanih (47 %) to orodje označila kot najmanj pomembno (deveto mesto). Skupaj je kar 80 % uporabnikov prevajalnik uvrstilo v zadnje tri skupine (na sedmo, osmo in deveto mesto), kot najpomembnejši vir (prvo mesto) pa le 1 %. Občutno bolje so bili ocenjeni pomnilniki prevodov, namreč s povprečno oceno 4,4, pri čemer so bile ocene po posameznih skupinah uporabnikov tudi enakomerneje razporejene glede na pomembnost kot pri prevajalniku. Povprečna vrednost za prevajalske forume in ostala družbena omrežja je 6,9, kar kaže, da ti v prevajalskem procesu uporabnikov (v našem vzorcu) niso zelo pomembni.

Zgoraj sem dobila tudi posredno potrditev rezultatov za dve vprašanji, ki sta sledili, in sicer o vlogi spletnih forumov in o pomenu prevajalskih tehnologij. Prvo vprašanje je bilo zastavljeno predvsem zato, da bi osvetlili potrebo po čim bolj objektivni interpretaciji raziskav uporabniških potreb, ki temeljijo na diskusijah/poizvedbah na spletnih forumih in družbenih omrežjih.

Preglednica 1: Prikaz odgovorov o vlogi jezikovnih forumov

Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
Ali pri razreševanju jezikovnih dilem najprej zastavite vprašanje na prevajalskem forumu oziroma v jezikovni svetovalnici ali se za to odločite šele potem, ko niste našli želene informacije v vašem primarnem viru, na primer slovarju ali podatkovni bazi?				
Najprej izberem prevajalski forum oziroma zastavim vprašanje v svetovalnici.	0	0 %	0 %	0 %
Najprej posežem po primarnih virih.	181	3 %	100 %	100 %
<b>Skupaj</b>	<b>181</b>	<b>3 %</b>	<b>100 %</b>	

Iz odgovorov (100 % za možnost 2 »Najprej posežem po primarnih virih.«) lahko zaključim, da se pomen standardnih priročnikov in virov za specializirane uporabnike na področju prevajanja in tolmačenja kljub možnosti uporabe relevantnih strokovnih forumov ni zmanjšal. Rezultat je enak (100 % za drugo možnost) pri skupini specializiranih uporabnikov na področju prevajanja in tolmačenja med anketiranci v skupini »Slovenščina zunaj meja Slovenije«, ki je bila v spletni anketi obravnavana kot posebna uporabniška skupina.

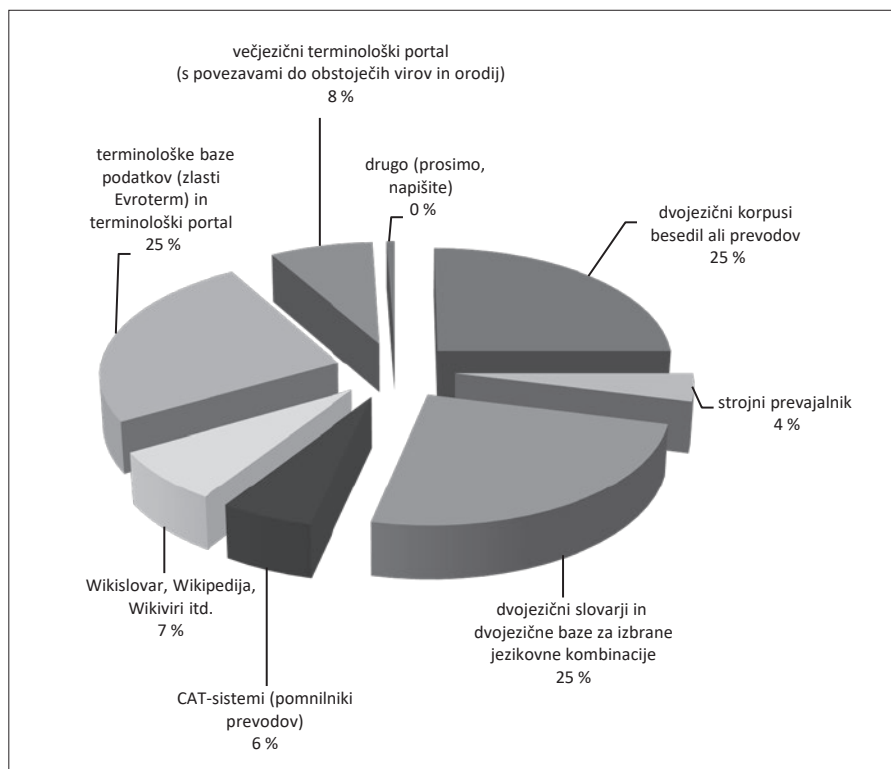
Vprašanje »Kolikšen delež svojega dela opravite s pomočjo pomnilnika prevodov in/ali strojnega prevajalnika?« sem zastavila z namenom pridobiti podatke o tem, kakšne so dejanske prakse prevajalcev. Preverjala sem predpostavko, da je strojni prevajalnik v ANJO 2014–2018 neutemeljeno določen kot ena od treh absolutnih prioritet na področju opremljenosti za tuje jezike, posebej glede na pomanjkanje raziskav dejanskega stanja in potreb doma, še zlasti pa brez raziskav o dobrih praksah razvoja in financiranja strojnega prevajanja v primerljivih okoljih.

Odgovori kažejo izrazito prevlado uporabnikov (71 %), ki na vprašanje odgovorijo, da »manj kot 20 %«. Sledijo tisti, ki navedejo »med 20 % in 40 %« (14 %), nato še skupina »med 50 % in 70 %« (6 %) in nazadnje »nad 70 %« (teh je 8 %). Odgovori kažejo, da uporaba strojnega prevajalnika in pomnilnikov prevodov v vsakodnevni praksi prevajalcev, zajetih v tukajšnji vzorec, ni zelo razširjena, predvsem pa ni konkurenčna drugim virom in orodjem. Rezultati torej ne potrjujejo prioritetenosti teh orodij za povprečnega prevajalca.

Vprašanje »Katero vire in/ali orodja na področju večjezične opremljenosti za slovenske uporabnike bi bilo treba nadgraditi najprej, tj. v obdobju naslednjih 5–10 let?« se najbolj neposredno navezuje na potrebe specializiranih uporabnikov in opremljenost za tuje jezike in je zato tudi ključno za načrtovanje ustrezne jezikovne infrastrukture. Poizvedovala sem po skupinah virov in orodij, ki so ključnega pomena za uspešno delo po mnenju in izkušnjah uporabnikov samih in bi zato pri dodeljevanju javnih sredstev morale biti obravnavane prednostno.

Tudi pri tem vprašanju izstopajo predvsem tri kategorije (skupaj skoraj 75 %), kar je v veliki meri skladno z rezultati nekaterih prej zastavljenih vprašanj: dvojezični slovarji in podatkovne baze za izbrane jezikovne kombinacije (25 %), terminološke baze podatkov (zlasti Evroterm) in terminološki portal (25 %), poleg teh še dvojezični korpusi besedil oziroma prevodov (25 %).





Slika 3: *Prioritete za nadgradnjo v naslednjih 5–10 letih po mnenju specializiranih uporabnikov na področju prevajanja in tolmačenja*

Pri vprašanju »Kateri vir in/ali orodje pri svojem delu najbolj pogrešate glede na svoje strokovno področje in vrsto besedil? Prosimo, navedite tudi svojo jezikovno kombinacijo« podobno kot pri prejšnjem ugotavljam, kakšne so prevladujoče potrebe specializiranih uporabnikov ob upoštevanju pomanjkljivosti ali neobstoja posameznih virov in orodij. Vprašanje je bilo odprtega tipa, zato da so lahko anketiranci čim podrobneje opisali svoja stališča in potrebe.

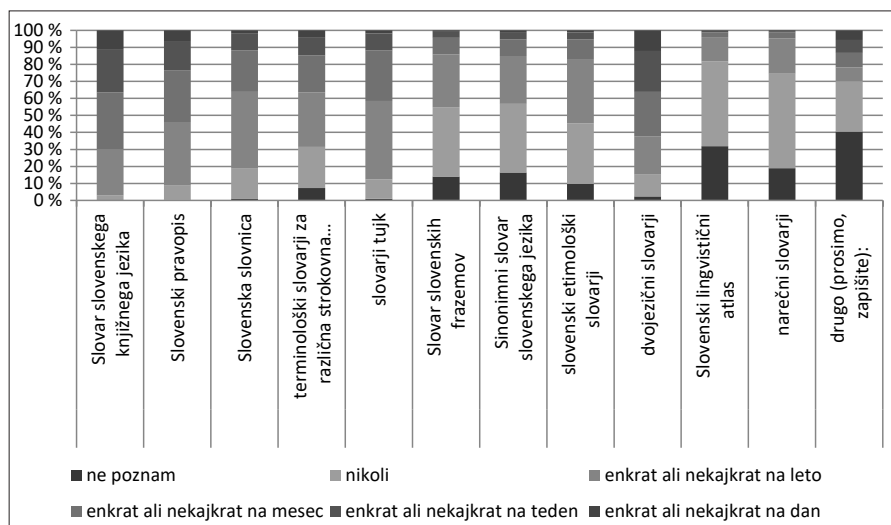
Odgovore na vprašanje odprtega tipa sem združila v pet večjih skupin: (1) terminološki slovarji in podatkovne zbirke (48 %); (2) specializirani slovarji: frazeološki, kolokacijski slovarji, slovarji slenga in žargona, slovarji sinonimov (13,3 %); (3) splošni dvojezični slovarji in zbirke (26,6 %); (4) dvojezični korpusi (5,3 %); (5) prevajalske in druge tehnologije (LT) (6,6 %). Največji primanjkljaj je na področju terminoloških slovarjev in zbirk, sledijo dvojezični slovarji in zbirke.

Jezikovne kombinacije so glede na dane odgovore (niso vsi anketiranci navedli svojih jezikovnih kombinacij) razvrščene od najpogostejše proti najmanj pogosti, kot sledi: slovenščina/angleščina; slovenščina/nemščina; slovenščina/italijanščina; slovenščina/ruščina; slovenščina/španščina; slovenščina/francoščina; slovenščina/hrvaščina; slovenščina/srbščina. Če sta prvouvrščena para pričakovana, pa je informativen zlasti podatek o pomenu virov in orodij za ruščino.

### 3.3.2 Splošni uporabniki

#### 3.3.2.1 Eno- in dvojezični slovarji

V kontekstu opremljenosti za večjezičnost terjajo posebno pozornost rezultati pri vprašanju »Kako pogosto uporabljate našete priročnike?«, ki kažejo, da so dvojezični slovarji velikega pomena ne le za specializirane uporabnike, temveč tudi za splošne uporabnike, saj se jih je kar 3059 opredelilo glede rabe, od teh jih le 462 nikoli ne uporablja dvojezičnega slovarja oziroma dvojezičnih slovarjev ne poznajo. V družbi vseh temeljnih in specializiranih slovenskih priročnikov zavzemajo dvojezični slovarji skupno drugo mesto po pogostosti rabe, in sicer takoj za *Slovarjem slovenskega knjižnega jezika* (SSKJ). Še zlasti zanimiv je podatek, da kar 371 (12 %) ljudi uporablja dvojezični slovar vsak dan (za primerjavo: SSKJ dnevno uporablja 351 (11 %) govorcev). Zelo podobno je stanje med splošnimi uporabniki v skupini »Slovenščina zunaj meja Slovenije«, kjer je bilo takšen rezultat morda prej pričakovati glede na dvojezičnost kulturnega okolja.



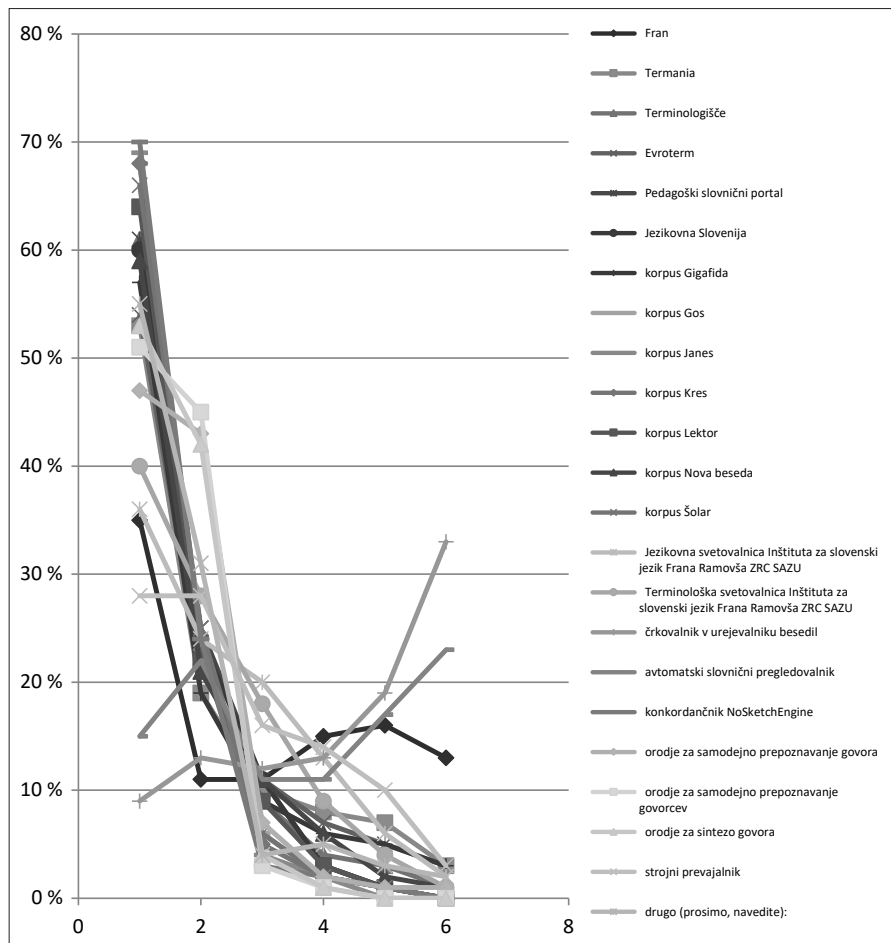
Slika 4: Pogostost uporabe temeljnih jezikovnih priročnikov med splošnimi uporabniki

Najbolj stabilen vzorec, tj. z najmanj izrazitimi ekstremi, je pri SSKJ, Slovenskem pravopisu, terminoloških slovarjih in dvojezičnih slovarjih.

Sledijo rezultati za vprašanje »Kako pogosto uporabljate našete vire in orodja?«, ki je bilo tokrat (tudi zaradi velikega števila infrastrukturnih enot) zastavljeno ločeno od temeljnih priročnikov na način, da si obe področji med seboj ne konkurirata. Rezultate prikazujem v obliki razsevnega grafa.

Iz slike 5 je razviden razmeroma enoten trend vrednotenja večine navedenih skupin virov in orodij oziroma tehnologij (večina uporabnikov jih pozna slabo oziroma zelo slabo), z izjemo avtomatskega slovničnega pregledovalnika in črkovalnika v urejevalniku besedil, ki odstopata z izraziteje pozitivnim vrednotenjem (npr. 6 /uporabljam/ enkrat ali nekajkrat na dan), in portala Fran, pri katerem

pozitivno vrednotenje prav tako odstopa od povprečja, vendar ima v primerjavi s prvima dvema tudi večje negativno vrednotenje (npr. 1 ne poznam).



Slika 5: Prikaz pogostosti uporabe virov in orodij oziroma tehnologij med splošnimi uporabniki

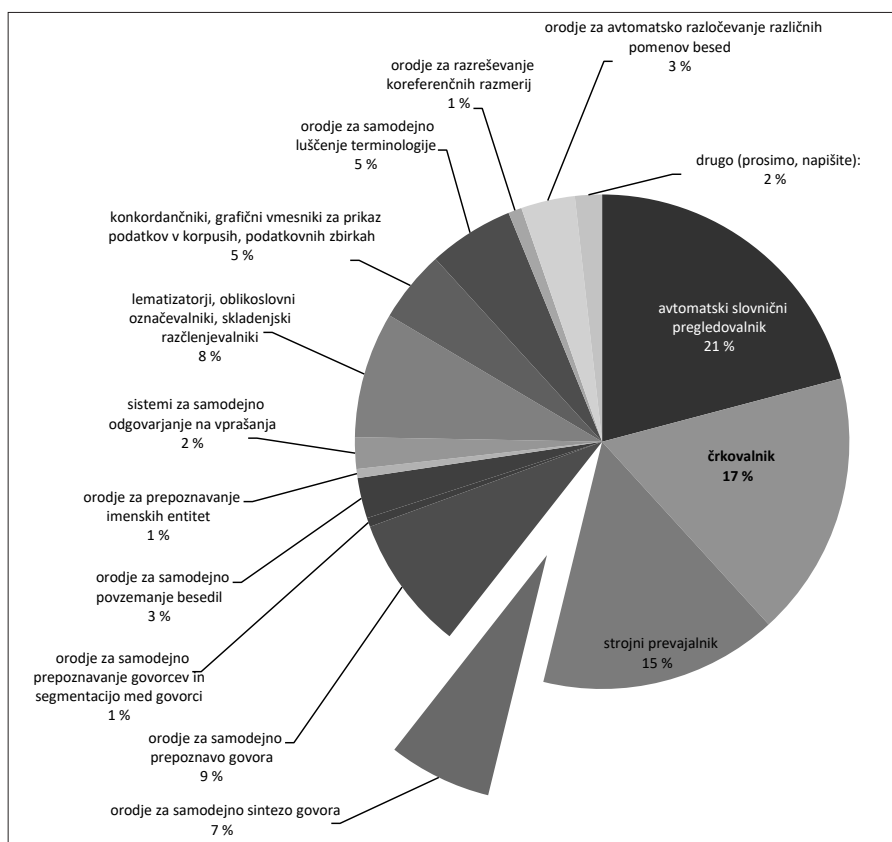
Rezultati pri vprašanjih »Kako pogosto uporabljate našete priročnike?« in »Kako pogosto uporabljate našete vire in orodja?«, kot tudi pri nekaterih drugih vprašanjih, kažejo smiselnost ločevanja med vsaj dvema osnovnima kategorijama: viri in orodji, ki so pomembni predvsem ali izključno za jezikoslovce in razvijalce jezikovnih tehnologij, ter tistimi, ki so uporabni za širši krog jezikovnih uporabnikov oziroma za splošne uporabnike.

### 3.3.2.2 Strojni prevajalnik

Glede na rezultate pri vprašanju »Kako pogosto uporabljate našete vire in orodja?«, na katerega je odgovarjalo 2949 splošnih uporabnikov, je bil relativno dobro

ocenjen tudi strojni prevajalnik. Na seznamu, ločenem od temeljnih jezikovnih priručnikov, ki je vključeval korpusse, spletne portale, svetovalnice in tehnologije, je bil z najvišjo oceno (6 /uporabljam/ enkrat ali nekajkrat na dan) med 22 jezikovnimi viri in orodji oziroma tehnologijami s 3 % (90 anketirancev) na petem mestu, tik za korpusom Gigafida (3 %, 91); za malenkost večkrat sta to oceno dobili podatkovni bazi Evroterm (3 %, 87) in Termania (3 %, 83), največkrat pa jezikovni portal Fran (13,3 %, 379). Daleč največkrat sta med vsemi naštetimi orodji oziroma tehnologijami dnevno v uporabi črkovalnik (33 %, 973) in slovnični pregledovalnik (23 %, 685).

V zvezi s prevajalnikom je treba posvetiti pozornost še nekoliko odstopajočim rezultatom pri skupini jezikovni uporabniki s področja visokega šolstva, znanosti in raziskovanja, tj. raziskovalcih jezikoslovcih, visokošolskih učiteljih jezikoslovcih in razvojnih tehnologih (98 anketirancev). Pri odgovorih na vprašanje »Katere tehnologije in vmesniki so po vašem mnenju za razvoj in ohranjanje statusa slovenščine najpomembnejši in bi jih zato morali prednostno oblikovati ali posodobiti?« je bil strojni prevajalnik na tretjem mestu s 15 % podpore, za slovničnim pregledovalnikom (21 %) in črkovalnikom (17 %).



Slika 6: Tehnologije in vmesniki, ki bi jih morali po mnenju uporabnikov s področja visokega šolstva, znanosti in raziskovanja prednostno oblikovati ali posodobiti

### 3.3.3 Dodatne statistične analize s križanjem podatkov

Za podrobnejše korelacije med posameznimi skupinami uporabnikov ter različnimi kategorijami virov in orodij sem opravila dodatne analize. Najprej sem primerjala podatke o vrstah besedil, s katerimi se najpogosteje srečujejo posamezni specializirani uporabniki, ter pomembnosti, ki jo pripisujejo posameznim kategorijam virov in orodij. Iz rezultatov izhaja, da se med tistimi, ki pripisujejo največji pomen dvojezičnim slovarjem, večina ukvarja s komercialnimi, tehničnimi in literarnimi besedili. Anketirani uporabniki pripisujejo najmanjši pomen strojnemu prevajalniku. Pričakovano ocenjujejo strojni prevajalnik nekoliko bolje v kategorijah strokovnih in znanstvenih besedil ter tehničnih besedil (in »drugo«), statistično pomemben pa tudi v teh kategorijah ni.

Ker sem želela preveriti veljavnost druge pridobljenih podatkov, sem uporabnike še posebej povprašala po njihovih prioritetah glede načrtovanja, razvoja in nadgradnje infrastrukture v naslednjih 5–10 letih. Ob primerjavi rezultatov z odgovori na vprašanje, katere vrste besedil največkrat prevajajo ali tolmačijo, najbolj izstopa *strojni prevajalni sistem*, kjer je znotraj posameznih skupin tistih, ki strojnega prevajalnika niso izbrali, največji delež med prevajalci in tolmači publicističnih in sodno overjenih besedil (100 %). Skupni delež tistih, ki niso izbrali strojnega prevajalnega sistema kot ene od prioritet infrastrukturnega razvoja, je 92,9 % (144 od 155 anketirancev).

Preglednica 2: Prikaz rezultatov o prioritetenosti strojnega prevajalnika glede na vrste besedil

		Katere vire in/ali orodja na področju večjezične opremljenosti za slovenske uporabnike bi bilo treba nadgraditi najprej, tj. v obdobju naslednjih 5–10 let?		
		Ni izbran	Izbran	Skupaj
Katere vrste besedil največkrat prevajate in/ali tolmačite?	literarna	32 96,9 %	1	33
	publicistična	8 100 %	0	8
	komercialna	13 92,8 %	1	14
	sodno overjena	5 100 %	0	5
	strokovna in znanstvena	52 92,8 %	4	56
	tehnična	20 86,9 %	3	23
	drugo (prosimo, napišite):	14 87,5 %	2	16
	Skupaj	144	11	155

Za kategorijo dvojezičnih slovarjev in podatkovnih baz je ob razmeroma visoki skupni podpori navedeni skupini virov dokaj značilna enakomerna porazdeljenost znotraj posameznih kategorij, pri čemer je relativno največja podpora izkazana v kategoriji strokovnih in znanstvenih besedil.

Da bi dobila natančnejše podatke o korelacijah med starostnimi skupinami oziroma izkušnostjo specializiranih uporabnikov ter posameznimi skupinami virov in orodij, sem primerjala še rezultate pri odgovorih na vprašanji o prioritetah glede virov in kako dolgo se anketirani ukvarja s prevajanjem oziroma drugimi oblikami jezikovne mediacije. Iz podatkov izhaja, da skupina uporabnikov z najmanj izkušnjami – sklepam, da najmlajših uporabnikov (do 5 let delovnih izkušenj) –, pripisuje dvojezičnim slovarjem največji pomen. Sledijo tisti z izkušnjami 5–10 let, skupina 10–20 let in nazadnje skupina z izkušnjami nad 20 let.

#### 4 Diskusija

Gornji podatki so povedni in morda nekoliko presenetljivi predvsem glede na ugotovitve nekaterih preteklih raziskav, da mlajši uporabniki opuščajo rabo klasičnih slovarjev in se raje obračajo k (neavtorskim) oblikam spletnih virov in orodij (npr. Gorjanc 2014). Po drugi strani to ne preseneča, saj se potreba po virih, ki so obenem praktično in pedagoško usmerjeni, zmanjšuje premosorazmerno z večanjem delovnih izkušenj. Ne glede na izkušnje pa vsi specializirani uporabniki izkazujejo dvojezičnim slovarjem relativno največjo podporo med vsemi prevajalskimi viri in orodji. Pri primerjavi odgovorov je zaznati tudi trend, da so uporabniki, ki imajo manj izkušenj, torej – sklepam – mlajši uporabniki, bolj naklonjeni uporabi sodobnih orodij, kot je strojni prevajalnik, vendar pa ta sprememba ni zelo očitna. Statistično še vedno izrazito prevladujejo tisti, ki v naboru devetih prevajalskih virov in orodij strojnemu prevajalniku pripisujejo najmanjši oziroma majhen pomen.

V nadaljevanju izpostavljam nekaj izsledkov, ki govorijo o navadah in potrebah različnih skupin uporabnic in uporabnikov slovenskega jezika, vključenih v naš vzorec, in iz vsebin javnih razprav niso vedno razvidni ali jim celo nasprotujejo. Ugotovitev, da so dvojezični slovarji velikega pomena ne le za specializirane uporabnike, temveč tudi za splošne uporabnike, ima pomembne implikacije za status in razvoj infrastrukture za večjezičnost v Sloveniji, kaže pa tudi tesen preplet med enojezičnimi viri in viri za tuje jezike v kombinaciji s slovenščino oziroma potrebo po tem, da to prepletenost primerno osmislimo tudi pri načrtovanju jezikovne opremljenosti.

Glede na rezultate pri vprašanju za splošne uporabnike »Kako pogosto uporabljate našete vire in orodja?« sklepam, da pristopajo splošni uporabniki k tujejezičnim izzivom bolj pragmatično in imajo manj zadržkov pri uporabi sodobnih tehnologij kot specializirani uporabniki, seveda pa v teh primerih najverjetneje ne gre za poklicne potrebe, temveč za splošne, pristočasne in/ali občasne potrebe uporabnikov. Poleg tega je mogoče sklepati, da se v primerjavi s specializiranimi uporabniki, zlasti poklicnimi prevajalci, tudi manj zavedajo pomanjkljivosti tovrstnih orodij, bodisi zaradi slabšega jeziko(slo)vnega znanja ali ker za svoje potrebe ne potrebujejo povsem zanesljivih orodij. Za splošne uporabnike, ki govorijo le ali pretežno slovensko, so lahko orodja, kot je strojni prevajalnik, zelo koristna in privlačna, posebej če so brezplačna. Rezultati pri drugi večji skupini, torej splošnih uporabnikih zunaj meja matične domovine, so pri vseh kategorijah povsem primerljivi.

Pri odgovorih na vprašanje »Katere tehnologije in vmesniki so po vašem mnenju za razvoj in ohranjanje statusa slovenščine najpomembnejši in bi jih zato morali prednostno oblikovati ali posodobiti?«, namenjeno jezikovnim uporabnikom s področja visokega šolstva, znanosti in raziskovanja, je bil strojni prevajalnik na tretjem mestu s 15 %. Ob tem je treba upoštevati, da ne splošni uporabniki ne jezikovni uporabniki s področja visokega šolstva, znanosti in raziskovanja niso tipična skupina, ki bi tehnologijo, kot je strojni prevajalnik, redno in s pričakovanimi rezultati uporabljala v profesionalne namene.

Rezultati pri vprašanju »Kolikšen delež svojega dela opravite s pomočjo pomnilnika prevodov in/ali strojnega prevajalnika?«, ki opredeljuje pomen strojnega prevajalnika med prevajalci in tolmači, so nedvoumni. Kažejo, da 71 % uporabnikov, ki smo jih zajeli v naš vzorec, opravi manj kot 20 % svojega dela s pomočjo avtomatiziranega prevajanja. Ta podatek bi bilo smiselno še nadalje raziskati, obenem pa ga je treba upoštevati pri oblikovanju prihodnjih akcijskih načrtov oziroma korigiranju obstoječega, saj so tam zapisani cilji diametralno nasprotni potrebam in prioritetam skupine specializiranih uporabnikov, kot jih beleži raziskava. Prav specializirani uporabniki so namreč tisti, ki prednosti in slabosti dela s posameznimi tehnologijami najbolje poznajo. Zavedam se, da odgovori na to vprašanje ne omogočajo vpogleda v to, zakaj specializirani uporabniki kljub načelni splošni razširjenosti prevajalskih tehnologij te večinoma uporabljajo v sorazmerno majhnem deležu. Možna sta vsaj dva (skrajna) odgovora: (1) prevajalci si s tovrstnimi orodji ne pomagajo, ker menijo, da so premalo uporabna in učinkovita, ali ker imajo predsodke in jih zato zavračajo, ali (2) prevajalci bi takšna orodja z veseljem uporabljali v večji meri, vendar jim zaenkrat bodisi niso dostopna ali pa še niso dovolj razvita in izpopolnjena. Odgovor na to vprašanje se sicer delno nakazuje v nekaterih drugih odgovorih.

Cilji v ANJO 2014–2018 so bili v veliki meri določeni arbitrarno oziroma brez ustreznih empiričnih podlag, zato sem želela določiti skupine virov in orodij, ki so najbolj ključne za uspešno delo po mnenju in izkušnjah specializiranih uporabnikov samih. Ključno spoznanje je, da je strojni prevajalnik smiselno uvrstiti na seznam prioritet znotraj sklopa jezikovnih tehnologij, nikakor pa ne v razmerju do ostalih infrastrukturnih sklopov, ki so bili s strani uporabnikov bistveno bolje ovrednoteni.

## 5 Sklep

Cilj raziskave (Ahačič idr. 2017b) je bil tudi preveriti nekatere predpostavke in ocene potreb, ki zadevajo zlasti opremljenost na področju večjezičnosti v Republiki Sloveniji. V zadnjem akcijskem načrtu so celotna strategija oziroma akcije za opremljenost na področju tujih jezikov zvedene na vzpostavitev večjezičnega portala, izdelavo korpusov in razvoj strojnega prevajalnika. Sredstva za izdelavo medjezičnih virov, zlasti dvojezičnih slovarjev, ki so jih tako specializirani uporabniki na področju prevajanja in tolmačenja kot tudi splošni uporabniki ocenili kot zelo pomembne, niso predvidena. Rezultati raziskave so pokazali, da takšno načrtovanje ne odraža dejanskih potreb in stališč relevantnih uporabnikov, še več, nekatere začrtane prioritete so diametralno nasprotno tistim, ki so jih v raziskavi postavili uporabniki. Med javno financiranimi prioritetami, kot jih določa ANJO

2014–2018, so največ podpore dobili (dvojezični) korpusi, medtem ko imata vzpostavitev novega večjezičnega portala in razvoj strojne prevajalnika v primerjavi z drugimi skupinami virov in orodij izjemno nizko podporo. Specializirani uporabniki največjo vrednost konsistentno pripisujejo trem infrastrukturnim enotam: medjezičnim slovarjem, enojezičnim slovarjem in terminološkim slovarjem/podatkovnim zbirkam. Prav tako so medjezični in terminološki viri zelo pomembni za splošne uporabnike, saj so – med vsemi slovenskimi temeljnimi viri – medjezični slovarji na tretjem mestu, le za *Slovarjem slovenskega knjižnega jezika* in *Slovenskim pravopisom*, terminološki viri pa na četrtem mestu.

Iz rezultatov raziskave tudi izhaja, da prevajalskih tehnologij, na primer strojnega prevajalnika, ni smiselno uveljavljati v okviru načrtov za jezikovno opremljenost kot nadomestek za slovarje ali katerokoli drugo uveljavljeno oziroma splošno razširjeno jezikovno orodje. Glede na številne potrebe in možnosti bi morale biti »jezikovnonačrtovalne naloge na infrastrukturnem področju jasno hierarhizirane glede na prioriteto in vrstni red izvedbe. /.../ Podatke o tem, kaj so prednostne naloge, je zagotovila opravljena raziskava« (Ahačič idr. 2017a: 74).

Raziskava, vključno s segmentom prevajanja in tolmačenja, zagotovo ni povsem brez slabosti – te sem opisala v 3. poglavju –, vendar to velja za vse ankete, še zlasti takšne, ki zajemajo primerljivo število respondentov in širok nabor ciljnih publik. V bodoče bi veljalo, tudi glede na dejstvo, da so vsebina, prikaz podatkov, pričakovanja in potrebe uporabnikov (digitalnih) jezikovnih virov še vedno slabo raziskani, vložiti več navora v kombinirane raziskave, ki bi uporabljale tako metode opazovanja kot eksperimente in anketiranje. Ne glede na svoje šibkosti ima raziskava v primerjavi z nekaterimi prejšnjimi v slovenskem prostoru tudi številne prednosti: predvsem to, da naslavlja specifične potrebe različnih skupin govorcev in da te potrebe v svoji sociolingvistični naravnosti umešča v širši kontekst družbene realnosti, pričakanj, navad in odnosa do jezikovnih vprašanj. Nezanemarljivo je tudi dejstvo, da gre za eno najširše zastavljenih in najbolj interdisciplinarnih raziskav o potrebah uporabnikov do zdaj, ki je prinesla množičen odziv, s tem pa tudi množico podatkov o številnih vidikih in posebnostih jezikovne situacije v Sloveniji in zunaj njenih meja.

## LITERATURA

Kozma AHAČIČ idr., 2017a: *Ciljni raziskovalni projekt Jezikovna politika Republike Slovenije in potrebe uporabnikov: raziskovalno poročilo*. Ljubljana: ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, idr. Dostopno 22. 7. 2018 na [https://isjfr.zrc-sazu.si/sites/default/files/raziskovalno\\_porocilo\\_28\\_11\\_2017.pdf](https://isjfr.zrc-sazu.si/sites/default/files/raziskovalno_porocilo_28_11_2017.pdf).

– –, 2017b: *Jeziki v Sloveniji in slovenščina zunaj nje: anketni vprašalnik*. Ljubljana: ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša idr. Dostopno 22. 7. 2018 na [https://isjfr.zrc-sazu.si/sites/default/files/anketni\\_vprasalnik\\_1\\_kod\\_0.pdf](https://isjfr.zrc-sazu.si/sites/default/files/anketni_vprasalnik_1_kod_0.pdf).

Aleksandra BIZJAK KONČAR, Helena DOBROVOLJC, Primož JAKOPIN, 2017: Poizvedbe uporabnikov po spletnih različicah Slovarja slovenskega knjižnega jezika in Slovenskega pravopisa 2001 na naslovu [bos.zrc-sazu.si](http://bos.zrc-sazu.si). *Jezikoslovni zapiski* 23/1, 61–75.

Monika ČEBULJ, 2013: *Raba slovarja v 1. in 2. triletju osnovne šole*. Diplomski naloga. Univerza v Ljubljani: Pedagoška fakulteta.



Jaka ČIBEJ, Vojko GORJANC, Damjan POPIČ, 2015: Vloga jezikovnih vprašanj prevajalcev pri načrtovanju novega enojezičnega slovarja. *Slovar sodobne slovenščine: problemi in rešitve*. Ur. Vojko Gorjanc, Polona Gantar, Iztok Kosem, Simon Krek. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete UL. 168–181.

Nataša HIRCI, 2013: Changing trends in the use of translation resources: the case of trainee translators in Slovenia. *ELOPE* 10, 149–165.

Vojko GORJANC, 2014: Slovar slovenskega jezika v digitalni dobi. *E-zbornik posveta o Novem slovarju slovenskega jezika na Ministrstvu za kulturo*. Ur. Irena Grahek, Simona Bergoč. Ljubljana: Ministrstvo za kulturo RS. Dostopno 22. 7. 2018 na [http://www.mk.gov.si/fileadmin/mk.gov.si/pageuploads/Ministrstvo/slovenski\\_jezik/E\\_zbornik/1-Vojko\\_Gorjanc\\_-\\_Slovar\\_MK\\_tekst\\_FINAL.pdf](http://www.mk.gov.si/fileadmin/mk.gov.si/pageuploads/Ministrstvo/slovenski_jezik/E_zbornik/1-Vojko_Gorjanc_-_Slovar_MK_tekst_FINAL.pdf).

Vojko GORJANC, Polona GANTAR, Iztok KOSEM, Simon KREK (ur.), 2015: *Slovar sodobne slovenščine: problemi in rešitve*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete UL.

Carolin MÜLLER-SPITZER (ur.), 2014: *Using Online Dictionaries. Lexicographica*. Series Maior. Berlin/Boston: De Gruyter.

Hilary NESI, 2000: Electronic dictionaries in second language vocabulary comprehension and acquisition: The state of the art. *IX EURALEX International Conference*. Ur. Ulrik Heid, Stephan Evert, Egbert Lehmann, Christian Rohrer. Stuttgart. 839–847.

Tadeja ROZMAN, Irena KRAPŠ VODOPIVEC, Mojca STRITAR, Iztok KOSEM, 2010: *Nova didaktika poučevanja slovenskega jezika – projekt »Sporazumevanje v slovenskem jeziku«*. Kazalnik 15. Dostopno 12. 6. 2015 na <http://www.slovenscina.eu/Vsebine/Sl/Kazalniki/K15.aspx>.

Tadeja ROZMAN, Irena KRAPŠ VODOPIVEC, Mojca STRITAR KUČUK, Iztok KOSEM, Tadeja ROZMAN (ur.), 2012: *Empirični pogled na pouk slovenskega jezika*. (Zbirka Sporazumevanje). Ljubljana: Trojina, zavod za uporabno slovenistiko.

Tadeja ROZMAN, Iztok KOSEM, Nataša PIRIH SVETINA, Ina FERBEŽAR, 2015: *Slovarji in učenje slovenščine. Slovar sodobne slovenščine: problemi in rešitve*. Ur. Vojko Gorjanc, Polona Gantar, Iztok Kosem, Simon Krek. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete UL. 150–167.

Marko STABEJ, Tadeja ROZMAN, Nataša PIRIH SVETINA, Nina MODRIJAN, Boštjan BAJEC, 2008: *Jezikovni viri pri jezikovnem pouku v osnovni in srednji šoli: končno poročilo z rezultati dela*. Ljubljana: Pedagoški inštitut. (22. 6. 2015).

Mojca ŠORLI, Nina LEDINEK, 2017: Language policy in Slovenia: language users' needs with a special focus on lexicography and translation tools. *Electronic lexicography in the 21st century: proceedings of eLex 2017 Conference, 19–21 September 2017, Leiden, The Netherlands*. Ur. Iztok KOSEM idr. Brno: Lexical Computing. 377–394. Dostopno 22. 7. 2018 na <https://elex.link/elex2017/wp-content/uploads/2017/09/paper23.pdf>.

Antje TÖPEL, 2014: Review of research into the use of electronic dictionaries. *Using Online Dictionaries*. Ur. Carolin Müller-Spitzer. Berlin/Boston: De Gruyter.

## Spletni viri

CRP ZRC SAZU 2016 – Predstavitev. Dostopno 20. 5. 2017 na <http://isjfr.zrc-sazu.si/sl/programi-in-projekti/jezikovna-politika-republike-slovenije-in-potrebe-uporabnikov#v>.

CRP ZRC SAZU 2016 – Raziskovalno poročilo (MZK). Dostopno 22. 7. 2018 na [http://www.mk.gov.si/fileadmin/mk.gov.si/pageuploads/Ministrstvo/slovenski\\_jezik/NPJP-19-25/Raziskovalno\\_porocilo\\_končno\\_CRP-jezikovna\\_politika.pdf](http://www.mk.gov.si/fileadmin/mk.gov.si/pageuploads/Ministrstvo/slovenski_jezik/NPJP-19-25/Raziskovalno_porocilo_končno_CRP-jezikovna_politika.pdf).

eLex2017. Dostopno 26. 2. 2018 na <https://elex.link/elex2017/proceedings-download/>.

*Resolucija o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014-2018* (ReNPJP1418). Dostopno 26. 2. 2018 na <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=RESO91>.

*Akcijski načrt za jezikovno opremljenost za obdobje 2014–2018*. Dostopno 26. 2. 2018 na [http://www.mk.gov.si/fileadmin/mk.gov.si/pageuploads/Ministrstvo/Razpisi/2017/JR-ESS/Ranljive\\_skupine\\_govorcev/Akcijski\\_naert\\_za\\_jezikovno\\_opremljenost.pdf](http://www.mk.gov.si/fileadmin/mk.gov.si/pageuploads/Ministrstvo/Razpisi/2017/JR-ESS/Ranljive_skupine_govorcev/Akcijski_naert_za_jezikovno_opremljenost.pdf).

## THE USER OF LANGUAGE RESOURCES IN TRANSLATION AND INTERPRETING: THE OBJECT OR THE SUBJECT OF A LANGUAGE POLICY?

The article presents the results of the “Slovenian Multilingual Infrastructure” section of the broader *Slovenian Language Policy and User Needs* target research project (CRP 2016) under the leadership of the Research Centre of the Slovenian Academy of Sciences and Arts. Taking into account studies on the role of language resources in formal education that have been carried out to date, we have chosen to focus here on a group of professional users in the field of translation and interpreting, while also giving a brief overview of relevant past research and literature. Based on the current Slovenian Language Infrastructure Action Plan, we have investigated the use of monolingual and interlingual (bilingual and multilingual) resources, in particular dictionaries and other lexical resources, electronic text corpora and other infrastructure units (with regard to frequency of use, usability, type of resource, etc.) as well as users’ attitudes to the existing language infrastructure and future priorities, including language technologies. We have also studied contemporary trends and relationships between the role of traditional (electronic) resources and “automated translation”, notably computer-assisted translation (CAT) and machine translation (MT) systems. On the basis of the results obtained, some guidelines for the new national language policy resolution have been laid down.

---